

Демченко Н.В., Ляшенко Г.Р.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Прибуток та його роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку підприємства

economica@nuph.edu.ua

Вступ. Отримання прибутку та його максимізація в сучасних умовах господарювання стають можливими не тільки за рахунок збільшення обсягів виробництва та продажу, але й на основі певних соціальних факторів ініціативи, творчості і новаторства в господарській діяльності, впровадження нових підходів до організації праці та менеджменту. Саме тому важливо приділити увагу управлінню прибутком в контексті соціально-економічного розвитку підприємства та посилення його конкурентних переваг на ринку.

Мета - розгляд категорії «прибуток підприємства», а також виявлення його ролі в соціально-економічному розвитку підприємства.

Матеріали та методи: теоретичне узагальнення – для вивчення теоретичних основ економічної сутності прибутку; аналіз та синтез – для обґрунтування складу показників оцінки ефективності діяльності підприємства; системний підхід – для визначення характеру взаємозв'язків між різними критеріями оцінювання.

Результати. Вивчення сучасних наукових та методологічних підходів до визначення економічної природи та сутності прибутку, факторів, які на нього впливають та особливостей формування і розподілу дозволяє визначити особливостей прибутку в системі економічних категорій.

Прибуток вважають найважливішим критерієм ефективного функціонування будь-якого підприємства, який характеризує остаточний результат усіх видів діяльності і є формою приросту активів його власників [3]. Значення прибутку проявляється в тому, що у його величині відображаються головні аспекти діяльності господарюючого суб'єкта, що пов'язані з технологією і організацією процесу виробництва, системою управління,

специфікою діяльністю. Це, в свою чергу, має впливати на якість та обсяг виготовленого продукту, ціноутворення та рівень собівартості тощо.

Таким чином, прибуток можна вважати рушійною силою сучасного механізму ринкового господарювання та головним і важливим джерелом соціально-економічного розвитку підприємства. Посилення ролі прибутку обумовлено також особливістю системи розподілу, яка тісно пов'язана із підвищенням зацікавленості власників та робітників у збільшенні частини прибутку, яка залишається в розпорядженні підприємства й використовується як джерело фінансування розвитку, в тому числі, і соціального, а також на матеріальне заохочення працівників відповідно до якості затраченої праці.

Прибуток можна вважати базою для економічного обґрунтування доцільності прийняття управлінських рішень та одним із критеріїв раціонального вибору варіанту здійснення підприємницької діяльності, оскільки саме прибуток є інтегральним підсумком процесу виробництва, який залежить від різноманітних факторів (рівня собівартості, споживчої цінності та обсягів випуску продукції, продуктивності труда, рівня використання виробничих фондів, стану ринкової конкуренції, співвідношення пропозиції та попиту і т. ін.).

Науковцями доведено, що економічний розвиток підприємства неможливий без соціального складника. Соціальний розвиток підприємства передбачає не лише формування позитивного клімату в трудовому колективі, ефективної команди, чітких правил та норм поведінки на підприємстві, але і запровадження соціальної відповідальності підприємства. Працівники розуміють, що прибуткова діяльність підприємства є запорукою їх стабільності: вчасного отримання заробітної плати, отримання додаткових виплат (надбавок, премій тощо). Одним із важливих факторів зростання прибутку підприємства є його працівники (трудові ресурси) . Саме від них залежать обсяги випущеної продукції, її якість, сучасність та доцільність, а також обсяги реалізованої продукції. Тому прибуток є найбільш узагальнюючим показником фінансових (або навіть фінансово-економічних) результатів діяльності підприємства та

соціально-економічних. Останні складова відбивається у відносних показників ефективності застосування людської праці, експлуатації основних фондів, обігу оборотних коштів, використання капітальних вкладень, ефективності витрат матеріальних ресурсів (різні види рентабельності).

Прибуток впливає на реалізацію різних програм розвитку підприємства, завдяки прибутку підприємство має змогу розширити своє виробництво та виробничі потужності, внаслідок чого можуть значно скоротитись фінансові та часові витрати на виробничий процес та підвищиться якість продукції.

Висновки. Прибуток є важливою фінансовою категорією, що відображає ефективність господарської діяльності підприємства, характеризує обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці тощо. Забезпечення ефективності функціонування підприємства залежить від ефективного управління його соціально-економічним розвитком, яка відкриє можливості підвищити прибуток від діяльності, покращити ділову репутацію та створити позитивний імідж, позитивний клімат у колективі та ефективну робочу команду. Лише те підприємство може зайняти високі конкурентні позиції на ринку, яке розуміє чіткий та логічний взаємозв'язок між економічним і соціальним розвитком, а також необхідність стратегічного планування.

Перелік використаних джерел:

1. Вовк О. М., Ковальчук А. М., Комісаренко Я. І., Джулай А. В. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 37–44.

2. Тульчинська С. О., Бершадська І. І., *Методи управління прибутком підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2017. № 20. С. 181–188

3. Шакун І.В. Теоретико-методологічний аналіз підходів до визначення соціально-економічного розвитку підприємства / І.В. Шакун // *Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки: матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції*, 26 жовтня 2017 р. – Ч. 2. – Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2017. – С. 161–163.